

MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA BOLALAR PSIXOLOGIYASI**Davlatova Noila Boboydavlat qizi**

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston milliy universiteti Ijtimoiy fanlar fakulteti Amaliy psixologiya yo'nalishi 2-bosqich talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6811978>

Annotatsiya. Ushbu maqolada jamiyatda ta'limning birinchi bosqichi bo'lgan maktabgacha ta'limni rivojlantirish va bolalarning psixologik jarayonlari shuningdek, ayni shu paytni o'zida, mamlakatimizda maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish, tashkil etish maktabgacha ta'limning turli shakllarini shakllantirish, ularni yuqori malakali, zamonaviy fikrlaydigan pedagog va mutaxassislar bilan ta'minlash, maktabgacha ta'lim sifatini oshirish, ta'lim jarayoni ilg'or xorijiy ta'limni joriy etishga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar amaliyotlari haqida ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: psixologik ta'lim, bolalar psixologiyasi, pedagogik xodimlar, maktabgacha ta'lim ta'lim tizimi.

ДЕТСКАЯ ПСИХОЛОГИЯ В ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ

Аннотация. В данной статье рассмотрено развитие дошкольного образования, являющегося первой ступенью воспитания в обществе, и психологических процессов детей, а также в то же время коренное совершенствование системы дошкольного образования в нашей стране, формирование предусмотрены разнообразные формы дошкольного образования, их высокая обеспеченность квалифицированными, современно мыслящими педагогами и специалистами, повышение качества дошкольного образования, широкомасштабные реформаторские практики, направленные на внедрение в образовательный процесс передового зарубежного образования.

Ключевые слова: психологическое воспитание, детская психология, педагогический коллектив, система дошкольного образования.

CHILD PSYCHOLOGY IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Abstract. In this article, the development of preschool education, which is the first stage of education in society, and the psychological processes of children, as well as at the same time, the fundamental improvement of the preschool education system in our country, the formation of various forms of preschool education, their high provision of qualified, modern-thinking pedagogues and specialists, improvement of the quality of preschool education, large-scale reform practices aimed at introducing advanced foreign education into the educational process are provided.

Key words: psychological education, child psychology, pedagogical staff, preschool educational system.

KIRISH

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalar bilan ishlash jarayonida katta o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. Bog'chalarda bolalarning vaqtini mazmunli o'tkazishini ta'minlashdan tashqari ularning psixologik holati, katta bo'lish jarayonlarida tashqi ta'sirlariga reaksiyasini o'rganib ular bilan ishlaydigan malakali psixolog mutaxassislar ishlamoqda.

Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 29-dekabrda "2017-2021 yillarda

maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish choratadbirlari to'g'risida"gi PQ-2707-sonli qarori, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentyabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" PF-5198-sonli Farmoni, O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 2019-yil-10 maydagi PQ-4312/3106-sonli qarori maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish bo'yicha kompleks chora- tadbirlarni o'z ichiga oladi. Ushbu xujjatlarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tubdan isloh qilish, ularni zamonaviy texnologiyalar bilan jihozlash, malakali pedagogolar bilan ta'minlash, innovatsiyalarni joriy etish vazifalari belgilab berilgan. Buning uchun maktabgacha ta'lim tashkilotlarida soglom psixologik muhitni ta'minlash, psixologik xizmat sohasini yo'lga qo'yish takomillashtirish muhim hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI

Psixologik ta'limda bolalar psixologiyasi bo'yicha umumiy ma'lumotlar bilan chegaralanmaydi, balki maktabgacha ta'lim tashkilotining o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish natijalariga tayanadi, pedagogik jamoaning malakasi va xususiyatlarini, bolalar va ota-onalarning o'ziga xosligini hisobga oladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida psixologik xizmatni yo'lga qo'yish va bu sohani yanada rivojlantirish uchun ko'pgina imkoniyatlar yaratildi. Ta'lim tizimidagi psixologik xizmatni rivojlantirishdan ko'zlangan asosiy maqsad bolaning aqliy va ruhiy salomatligini ta'minlashdir. Bolalar bog'chasidagi psixolog – bu aqliy rivojlanishning umumiy qonunlarini va ushbu rivojlanishning yosh xususiyatlarini hamda uning individual variantlarini tushunadigan, bolani yaxshi biladigan va chuqur tushunadigan shaxs.

Maktabgacha psixologik yoshdagi davrda individuallashtirilgan shaxsiy neoplazmalarning avvalgi psixologik yoshi oxirida paydo bo'lgan shaxsiy xususiyatlarini (kuch, tezlik, hajm, sur'at, ritm) takomillashtirish, rivojlanish, mazmun jihatidan va rasmiy-dinamik xususiyatlar davri hisoblanadi. Shaxsiylashtirish jarayoni qonuniy ravishda bolaning shaxsiy rivojlanishini amplifikatsiya qilish jarayonining variantlaridan biridir. Va bu, ko'p jihatdan, bolalik davrida bola shaxsiyatiningshakllanishi, uning kelajakdagi hayotiga bog'liq bo'ladi. Bolalikda biz bilan sodir bo'lgan barcha voqealar bizning keyingi rivojlanish davrimizda chuqur iz qoldiradi. Bolaning qiyinchilik va yordamga muhtoj chog'ida ota-ona sezgirligi va farzandiga nisbatan mehr- muhabbatining etarli bo'lishi katta ahamiyat kasb etadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotida psixologik xizmat ko'rsatishda asosiy e'tiborni – bolaning muammolari qor kabi o'sib borgunga qadar kutmasdan, uni bartaraf etish, bolalar psixologiga o'z vaqtida murojaat qilishdir.

MUHOKAMA

Har qanday muammoni qisqa vaqt ichida bolaga azob-uqubat va og'riq keltirmasdan ilgari hal qilish, yuzaga kelgan muammolarni ota-onalarga yetkazish va hamkorlikda ish olib borishdir. Ko'pgina bolalar muammolari faqat vaqtinchalik va psixologning qisqa muddatli ishini talab qiladi. Bu esa maktabgacha ta'lim tashkiloti psixologidan qisqa muddatli ish dasturini tuzib chiqishni talab qiladi va ayni chog'da individual tarzda maxsus dastur bo'lishi kerak. Bolalar bir marotaba psixolog xizmatidan baxra olgandan so'ng va uning natijasi ijobiy tomonga o'zgarganini his qilsalar, nafaqat maktabgacha ta'lim tashkiloti psixologiga nisbatan ishonch, mehr, sevgi, hayrixohlik va albatta yuksak hurmat bildiradilar, balki, maktabgacha tashkilotga va u erdagi tarbiyachilarga nisbatan ham xuddi shunday munosabatda bo'ladilar. Shu

sababdan psixolog individual va guruhli ishlash jarayonida hech bir holatni va bolalar xususiyatini koʻzdan qochirmasligi kerak.

NATIJA

Bunda maktabgacha taʼlim tashkiloti psixologi quyidagi yoʻnalishlar asosida ish olib borsalar samarali natija oladi.

Psixologik xizmatning asosiy yoʻnalishlari:

1. Psixologik maʼrifat.
2. Psixologik oldini olish.
3. Psixologik diagnostika.
4. Psixologik tuzatish.
5. Psixologik maslahat

Shunday qilib psixologik yordam tizimi bolalar, ota-onalar va tarbiyachilar uchun rivojlanish, taʼlim-tarbiya, moslashuv, har bir oʻtish yosh davri masalalari boʻyicha oʻz vaqtida malakali maslahat, uslubiy, psixodiagnostik va psixokorreksion yordam koʻrsatishda yordam berishi aniq.

XULOSA

Maktabgacha taʼlim tashkilotida oʻquv-tarbiya jarayonini individuallashtirish psixologning har bir bolaning ruhiy salomatligi va rivojlanishining toʻlaqonli boʻlishini taʼminlaydigan faoliyatning ustuvor yoʻnalishlaridan biridir. Bola ruhining individual, rasmiy-dinamik xususiyatlarini hisobga olish alohida oʻrin tutadi, bolalarning aqliy holati, jarayonlari, xatti-harakatlari va faoliyatining dinamikasini aniqlaydigan turli xil temperamentdagi bolalar bilan muayyan strategiya va taktikalarni ishlab chiqish hisoblanadi.

REFERENCES

1. 2017 yil 30 sentyabrdagi “Maktabgacha taʼlim tubdan taʼminlanadi chora-i toʻgʻrisida”gi PF 5198-sonli farmoni.
2. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 29 dekabrda “2017-2021 yillar maktabgacha taʼlim yanada toʻgʻridan-toʻgʻri taʼmirlash chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi PQ-2707-sonli qarori.
3. Zaporjets A.V. Tanlangan psixologik asarlar. -M.: Pedagogika, 1986. - 239 b.
4. Nishonova Z., Alimova G. Bolalar psixologiyasi va oʻqitish metodikasi. -T., 2007 yil.
5. Uljaevna, U. F. (2020). Didactic games in preschool educational system. *Проблемы современной науки и образования*, (4-2 (149)), 27-29.
6. Uljaevna, U. F., & Shavkatovna, S. R. (2021). Development and education of preschool children. *ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL*, 11(2), 326-329.
7. Uljaevna, U. F., & Shavkatovna, S. R. DOI: 10.5958/2249-7137.2021.00358. X “Development and education of preschool children” *ACADEMICIA. An International Multidisciplinary Research Journal.*(Double Blind Refereed & Peer Reviewed Journal). ISSN, 2249-7137.
8. Oʻrinova, F. (2019). REPORT ON PROBLEMS IN THE PRE-SCHOOLS OF ORGANIZATIONAL PREVENTIVE CENTERS. *Scientific Bulletin of Namangan State University*, 1(11), 311-315.